

Sygn. akt I ACa 324/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 21 sierpnia 2013 r.

Sąd Apelacyjny w Białymstoku I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący	:	SSA Bogusław Dobrowolski
Sędziowie	:	SA Jarosław Marek Kamiński (spr.) SA Krzysztof Chojnowski
Protokolant	:	Sylwia Radek - Łuksza

po rozpoznaniu w dniu 21 sierpnia 2013 r. w Białymstoku

na rozprawie

sprawy z powództwa **(...) Spółki z o.o. w L.**

przeciwko **M. Ł.**

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanego

od wyroku Sądu Okręgowego w Olsztynie

z dnia 7 stycznia 2013 r. sygn. akt I C 656/11

I. oddala apelację;

II. zasądza od pozwanego na rzecz powoda kwotę 2. 700 zł tytułem zwrotu kosztów procesu za instancję odwoławczą.

UZASADNIENIE

(...) Spółka z o.o. w L. wniosła o zasądzenie od M. Ł. kwoty 123.014,86 zł z ustawowymi odsetkami, tytułem zapłaty należności za dostarczoną pozwanemu paszę dla drobiu. Na dochodzoną pozew sumę składa się należność główna w kwocie 95.927,15 zł, odsetki ustawowe od tej kwoty, obliczone na dzień 5 września 2011 r. - w wysokości 21.541,97 zł oraz kwota 5.545,74 zł stanowiąca odsetki za nieterminową spłatę należności za wcześniejsze dostawy.

Nakazem zapłaty z dnia 20 października 2011 r., wydanym w postępowaniu upominawczym (I Nc 131/11) Sąd Okręgowy w Olsztynie uwzględnił żądania pozwu w całości.

W sprzeciwie od nakazu zapłaty pozwany wniósł o oddalenie powództwa w całości i zasądzenie na jego rzecz kosztów procesu.

Wyrokiem z 7 stycznia 2013 r., Sąd Okręgowy w Olsztynie zasądził od pozwanego na rzecz powoda kwotę 123.014,86 zł z ustawowymi odsetkami od 17 października 2011 r. (pkt I) oraz kwotę 9.858,80 zł tytułem zwrotu kosztów procesu (pkt II).

Sąd I instancji ustalił, że powód dostarczał, a pozwany odbierał kolejne partie paszy dla drobiu. Należność za dostawy została wskazana w dołączonych do pozwu fakturach VAT nr: (...) - na kwotę 17.546,26 zł, (...) - na kwotę 13.494,85 zł, (...) - na kwotę 16.793,84 zł, (...) - na kwotę 16.339,46 zł, (...) - na kwotę 16.468,16 zł (minus korekta w kwocie 403,16 zł) oraz (...) - na kwotę 15.834 zł. Należność za dostarczone pasze została zapłacona częściowo. Wcześniejsze zobowiązania (wynikające z faktur wskazanych na k. 12-13) pozwany uregulował z opóźnieniem.

W dniach 16 czerwca, 21 sierpnia oraz 26 października 2009 r. pomiędzy stronami zostały zawarte umowy przewłaszczenia kurzych stad, w ilościach odpowiednio: 17.400, 16.800 oraz 16.990 sztuk, na zabezpieczenie wierzytelności powoda z tytułu należności za dostarczone pasze. Na mocy tych umów pozwany przeniósł na powoda własność stad, zatrzymując je jednocześnie w posiadaniu do dalszego odchowu. Zgodnie z zawartymi umowami powodowi przysługiwały wszelkie prawa związane z tytułem własności, w tym prawo do żądania zapłaty ceny za drób dostarczony do ubojni.

Po wnikliwej analizie materiału dowodowego, dotyczącego głównie obrotu drobiem pomiędzy pozwanym, Spółdzielnią (...) i ubojnią (...) sp. z o.o. w D., Sąd Okręgowy uznał za nieudowodnione twierdzenia pozwanego, jakoby kolejne transakcje doprowadziły do rozliczenia stron z tytułu dostarczonych pasz. Dlatego też, na podstawie art. 535 k.c., Sąd orzekł jak w sentencji.

Apelację od tego wyroku wniósł pozwany. Wyartykułowane w apelacji zarzuty koncentrowały się wokół:

1. naruszenia art. 217 § 1 w zw. z art. 503 § 1 k.p.c. w brzmieniu obowiązującym do dnia 3 maja 2012 r., poprzez oddalenie wniosków o przeprowadzenie dowodu z przesłuchania świadków: K. Z., P. W., M. B., U. S. i L. W., jako spóźnionych, bądź też nie mających dla rozstrzygnięcia sprawy istotnego znaczenia,
2. błędnej wykładni art. 535 k.c. poprzez uznanie, że zapłata ceny sprzedaży nie może nastąpić w innej formie niż pieniężna i w rezultacie pominięcie, że surogatem zapłaty należności powoda (zwalniającym pozwanego z zobowiązania) były wynikające z umów przewłaszczenia wierzytelności powoda z tytułu dostawy drobiu do ubojni.

Wskazując na powyższe zarzuty, z powołaniem się na art. 380 k.p.c., pozwany wniósł o kontrolę instancyjną niezaskarżalnych postanowień dowodowych Sądu Okręgowego z dnia 5 marca 2012 r. oraz z 7 stycznia 2013 r. (postanowień w przedmiocie oddalenia wniosku o dopuszczenie dowodu z zeznań świadków); a następnie o zmianę zaskarżonego wyroku i oddalenie powództwa w całości.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja nie była zasadna.

Kwestie zasadnicze w sprawie, ogniskujące się wokół zobowiązania z tytułu sprzedaży paszy, były bezsporne. Mianowicie, żadna ze stron nie kwestionowała tego, że powód dostarczył paszę we wskazanych w fakturach ilościach, zaś pozwany za odebrany towar nie uiścił zapłaty.

W ocenie Sądu Apelacyjnego, zaskarżone rozstrzygnięcie, choć co do zasady trafne, w sposób nadmierny koncentruje się wokół umów związanych z obrotem drobiem i przedstawionego przez pozwanego sposobu rozliczeń za dostawę pasz, przy okazji tego obrotu. W okolicznościach niniejszej sprawy wystarczające było oparcie się na zasadach ogólnych spełnienia świadczenia w ramach stosunku zobowiązaniowego (umowy sprzedaży).

Strony były związane kolejnymi umowami sprzedaży. Zabezpieczeniem wykonania umowy po stronie kupującego (pозwanego) było przewłaszczenie na sprzedającego (powoda) stad kurcząt. Abstrahując od tego, że na podstawie zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego nie można jednoznacznie przyjąć, które partie drobiu stanowiły zabezpieczenie wierzytelności z poszczególnych umów sprzedaży, należy podkreślić, że umowa o przewłaszczenie na zabezpieczenie daje wierzycielowi stosunku podstawowego wyłącznie prawo do skorzystania z tego zabezpieczenia, nie zaś obowiązek. Przewłaszczenie na zabezpieczenie wierzytelności wyposaża wierzyciela w dodatkowy instrument, służący prostszemu zaspokojeniu, w sytuacji, gdy dłużnik nie wykonuje swego zobowiązania. Zasadą jest zatem, że zabezpieczona przewłaszczeniem wierzytelność nie wygasa, a dłużnik obowiązany jest wykonać zobowiązanie zgodnie z jego treścią (art. 354 k.c.). Posiadając zabezpieczenie w postaci przewłaszczenia, wierzyciel nadal może domagać się spełnienia świadczenia wynikającego z umowy podstawowej. W razie spełnienia tego świadczenia przez dłużnika podstawa zabezpieczenia odpada i powstaje obowiązek powrotnego przeniesienia własności przedmiotu zabezpieczenia na dłużnika (tak też Sąd Apelacyjny w Łodzi w wyroku z 5 marca 2013 r., I ACa 570/12, Lex nr 1312018). Na gruncie niniejszej sprawy zawarcie umów przewłaszczenia na zabezpieczenie nie blokowało żądania powoda o zapłatę należności za dostarczoną paszę. Z dniem zapłaty zabezpieczenie utraciłoby moc, a własność drobiu przeszłaby z powrotem na pozwanego (§ 6 umów przewłaszczenia).

Przeciwko żądaniom pozwu pozwany wysuwał argument rozliczenia długu za pomocą przysługującej powodowi wierzytelności z tytułu sprzedaży drobiu do ubojni i w tym zakresie konstruował zarzut naruszenia art. 535 k.c. Zarzut ten nie był zasadny. Powołany przez skarżącego przepis wskazuje na elementy konstrukcyjne umowy sprzedaży, którymi są: przeniesienie przez sprzedającego własności rzeczy i jej wydanie oraz zapłata ceny przez kupującego. W analizowanym przepisie ujawnia się odpłatny charakter umowy sprzedaży, w której odpowiednikiem (ekwiwalentem) świadczenia sprzedawcy jest umówiona cena, a więc ustalona przez strony i wyrażona w pieniądzu wartość rzeczy lub prawa będących przedmiotem umowy. Spełnienie świadczenia przez kupującego, zasadniczo, może przybrać inną postać niż zapłata ceny. Może to nastąpić przy wykorzystaniu instytucji *datio in solutum*, polegającej na tym, że dłużnik, w celu zwolnienia się z zobowiązania, spełnia inne świadczenie, w rezultacie czego zobowiązanie pierwotne wygasa. Do skuteczności wykonania zobowiązania w tej formie potrzebna jest jednak zgoda wierzyciela (art. 453 k.c.). Brak jest podstaw do przyjęcia, że powód taką zgodę wyraził.

Rozliczenie pomiędzy stronami określonego stosunku zobowiązaniowego może nastąpić również poprzez przelew na wierzyciela przysługującej dłużnikowi wierzytelności wobec osoby trzeciej. W tym przypadku zobowiązanie dłużnika wygasa jednak dopiero wtedy, gdy świadczenie spełni dłużnik przelanej wierzytelności. Dopóki zatem dłużnik przelanej wierzytelności nie spełni świadczenia na rzecz cesjonariusza, dopóty cesjonariuszowi przysługuje zarówno wierzytelność nabyta, jak i wynikająca z zobowiązania, w celu którego zapłaty przelew nastąpił (por. wyrok Sądu Najwyższego z 17 listopada 2006 r., V CSK 253/06, OSNC 2007/9/141 oraz wyrok z 17 października 2008 r., I CSK 100/08, Lex nr 479331). W niniejszej sprawie pozwany nie wykazał, aby przelał na powoda konkretną wierzytelność, która następnie byłaby spełniona przez dłużnika.

Mając na uwadze powyższe, należało zatem uznać, że bezsporna wierzytelność powoda z tytułu dostaw paszy nie została zaspokojona.

Odnosząc się końcowo do zarzutów dowodowych, należy wskazać, że z uwagi na brak związania sądu postanowieniem dowodowym oraz możliwość uzupełnienia postępowania dowodowego, postanowienia w tym przedmiocie nie poddają się kontroli instancyjnej w ramach art. 380 k.p.c., a jedynie w drodze zarzutu naruszenia art. 217 k.p.c. W niniejszej sprawie oddalenie wniosków dowodowych zgłoszonych w piśmie pozwanego z dnia 1 marca 2012 r. (pkt 2 a-e), nie mogło być uznane za uchybienie procesowe, bowiem zważywszy na wskazane w piśmie tezy dowodowe, przeprowadzenie wnioskowanych dowodów faktycznie nie ujawniłoby żadnych nowych okoliczności mających istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy.

Dlatego też, na podstawie art. 385 k.p.c., Sąd Apelacyjny orzekł jak w sentencji.

O kosztach procesu za drugą instancję orzeczono na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c., zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik postępowania. Na koszty powoda złożyło się wynagrodzenie jego pełnomocnika ustalone w kwocie minimalnej - 2.700 zł, na podstawie § 6 pkt 6 w zw. z § 12 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego z urzędu (Dz. U. Nr 163, poz. 1349 ze zm.).